

EVEIK
GAUGE,

BE
SU



NICCOLÒ FIMMANITI

AŠ IR TU



Alma littera

2.

Kalbėti aš pradėjau trejų ir niekada nebuvau didelis plepys. Mane užkalbindavusiems nepažįstamiesiems atkirsdavau „taip“, „ne“, „nežinau“. O jei ir toliau klausinėdavo, sakydavau tą, ką jie norėdavo išgirsti.

Jei jau apie ką nors pagalvoji, kokia prasmė tai išsakyti?

„Lorencai, tu kaip kaktusas – augi niekam netrukdydamas, tau pakanka lašelio vandens ir trupučio šviesos“, – sakydavo senoji auklė iš Kazertos.

Norėdami, kad su kuo nors pažaisčiau, tėvai pasamdydavo jaunų auklių. Vis dėlto aš daug mieliau žaisdavau vienas. Uždarydavau duris ir įsivaizduodavau, kad mano kambarys – tai didelis kubas, kyburiuojantis tuščiame kosmose.

Bėdų kilo pradinėse klasėse.

Iš tų metų man nedaug kas liko atminty. Prisimenu mokytojų vardus, oleandrus kieme, garuojančių makaronų prikrautas metalines lėkštes valgykloje. Ir kitus.

Kitais aš vadinau visus, išskyrus savo mamą, tėtę ir močiutę Laurą.

Jei kiti neduodavo man ramybės ar per daug įkyrėdavo, pajusdavau kojomis kylantį raudoną skystį, užliejantį skrandį ir išplintantį iki pat pirštų galiukų, tuomet sugniauždavau kumščius ir puldavau.

Kai nuo sienelės nustūmiau Džampaolą Tinariį ir šis galva taip trenkėsi į cementą, kad net prireikė susiūti žaizdą kaktoje, buvo paskambinta mano tėvams.

Mokytojų kambaryje mokytoja pasakė mamai:

– Rodos, lyg šitas vaikas visuomet stovėtų stotyje ir lauktų traukinio, parvešiančio jį namo. Jis niekam netrukdo, tačiau jei prie jo prikimba kuris nors bendraklasis, ima rėkti, parausta iš pykčio ir puola mėtyti į vaikus viską, kas pakliūna po ranka.

Mokytoja sutrikusi nudelbė žvilgsnį į grindis.

– Kartais aš jo bijau. Nė nežinau... patarčiau jums...

Mama nuvedė mane pas profesorių Masburgerį.

– Pamatysi, jis yra padėjęs daugybei vaikučių.

– Kiek man reikės čia būti?

– Keturiasdešimt penkias minutes. Du kartus per savaitę. Ar sutinki?

– Taip. Tai visai nedaug, – atsakiau.

Jei mama mano, kad šitaip tapsiu panašus į kitus, tebūnie. Visi, net mama, turėjo manyti, kad esu normalus.

Mane nuvedavo Nihalis. Stora saldainiais kvėpianti sekretorė palydėdavo į drėgme trenkiantį kambarį žemomis lubomis. Pro langą buvo matyti pilkas mūras. Ant riešuto spalvos sienų buvo sukabintos senos nespalvotos Romos nuotraukos.

– Ar čia gulasi visi, turintys problemų? – paklausiau profesoriaus Masburgerio, kai šis parodė pablukusiu brokatu trauktą kušetę ir liepė ant jos išsitiesti.

– Žinoma. Visi. Taip patogiau kalbėti.

Puiku. Suvaidinsiu normalų vaiką, turintį problemų. Nebus sunku apvynioti jį aplink pirštą. Aš labai tiksliai žinojau, ką kiti galvoja, kas jiems patinka ir ko trokšta. O jei mano žinių nepakaks, išsitiesęs ant tos kušetės į save sugersiu prieš tai čia gulėjusių vaikų mintis, kaip šaltas kūnas sugeria šilumą prisiglaudęs prie šilto.

Taigi pasakodavau jam apie kitą Lorenčą. Lorenčą, kuris gėdydavosi kalbėtis su kitais, bet norėjo būti į juos panašus. Mėgdavau apsimesti, kad man kiti patinka.

Prabėgus keletui savaitių nuo terapijos pradžios nugirdau tėvus kuždantis svetainėje. Nuėjau į darbo kambarį. Iš lentynos ištraukiau keletą knygų ir priglaudžiau ausį prie sienos.

– Tai kas jam yra? – paklausė tėtis.

– Sakė, jam narcisistinis asmenybės sutrikimas.

– Ką tai reiškia?

– Lorencas nesugeba jausti empatijos kitiems. Visa, kas yra už jo mylimų žmonių rato, jam paprasčiausiai neegzistuoja, nekelia jokių jausmų. Lorencas įsitikinęs, kad yra ypatingas ir kad jį gali suprasti tik tokie pat ypatingi žmonės.

– Žinai, ką manau? Tas Masburgeris – tikras mulkis. Nesu matęs meilesnio vaiko už mūsų sūnų.

– Taip, Frančeskai, bet jis toks tik su mumis. Lorencas mano, kad mes ypatingi, o visus kitus laiko žemesniais už save.

– Tai jis snobas? Ar šitą turi omeny profesorius?

– Jis sakė, kad mūsų sūnaus ego milžiniškas.

Tėtis pratrūko juoku.

– Ir ačiū Dievui. Tik pagalvok, kas būtų, jei jo ego būtų mažulytis. Pakaks, atsiimkime sūnų iš to nevykėlio rankų, kol visai nesusuko jam smegenų. Lorencas – normalus vaikas.

– Lorencas – normalus vaikas, – pakartojo sau.



Pamažu supratau, kaip turiu elgtis mokykloje. Privalėjau laikytis nuošaliai, bet ne per daug, kad kiti neapsižiūrėtų.

Aš tarsi silkė skardinėje įsimaišydavau tarp kitų silkių. Kaip vabzdys gyvalazdė pasislėpdavau tarp medžio šakelių. Išmokau suvaldyti įniršį. Susikūriau skrandyje bakelį, o kai šis prisipildydavo, leisdavau pykčiui per kojas nutekėti žemėn ir susigerti į pasaulio vidurius, sudegti amžinojoje ugnyje.

Dabar niekas manęs neužkabindavo.

Baigęs pradinės klases, buvau užrašytas į anglišką Šv. Juozapo mokyklą, kurioje mokėsi diplomatų, Italiją pamilusių užsienio menininkų, amerikiečių verslininkų ir turtingų italų, galinčių sumokėti už mokslus joje, vaikai. Ten visi buvo lyg ne savo vietoje. Mokiniai kalbėjo skirtingomis kalbomis ir atrodė, kad jie čia tik laikinai. Mergaitės laikydavosi atskirai, berniukai žaidavo futbolą didelėje pievoje priešais mokyklą. Man ten patiko.

Bet mano tėvams to nepakako. Man reikėjo turėti draugų.

Futbolas – kvailas žaidimas, kuriame visi gainiojasi kamuolį, bet jis patiko kitiems. Išmokus jį žaisti man būtų pavykę. Būčiau susiradęs draugų.

Sukaupęs drąsą pasisiūliau į vartus, mat niekas nenorėjo juose stovėti, ir pamačiau, kad visai sma-

gu saugoti juos nuo priešininkų atakų. Komandoje buvo toks Andželas Stangonis – kai jis perimdavo kamuolį, niekas neįstengdavo jo atimti. Jis lyg žaibas prilėkdavo prie vartų ir iš visų jėgų spirdavo. Vieną dieną kažkas partrenkė jį ant žemės. Andželas gavo mušti baudinį. Aš atsistojau vartų viduryje. Jis įsibėgėjo.

Pasakiau sau, kad esu ne žmogus, o Gnucas – bjaurus ir vikrus žvėris, sukurtas vienoje Umbrijos laboratorijoje ir gyvenime turintis vieną tikslą, kuri įvykdęs galės ramiai numirti, – tai apginti žemę nuo mirtį nešančio meteorito.

Taigi Stangonis smarkiai, tiesiai spyrė į dešinę vartų pusę, o aš pasišokėjęs mečiau si į šoną, kaip moka tik Gnucas, ir ištiesęs ranką atmušiau kamuolį.

Prisimenu, kaip bendraklasiai puolė manęs glėbesčiuoti, buvo gera, nes jie patikėjo, kad esu vienas jų.

Jie priėmė mane į komandą. Dabar bendraklasiai skambindavo man į namus. Atsiliepdavo mama ir su džiaugsmu pranešdavo:

– Lorencai, čia tau.

Sakydavau jai einąs pas draugus, o iš tikrųjų slėpdavausi pas močiutę Laurą. Ji gyveno mansardoje gretimame name su senu basetu Perikliu ir slaugytoja Olga iš Rusijos. Mes ištisas popietes pliekdavome kortomis. Senelė maukdavo „Kruvinąsias Meres“, aš – pomidorų sultis su druska ir pipirais. Mudu

sudarėme sandėrį: ji pridengs mano melą apie draugus, aš nutylėsiu apie „Kruvinąsias Meres“.

Vis dėlto netrukus baigiau pagrindinę mokyklą. Tėtis pasišaukė mane į darbo kambarį, liepė atsisėsti į krėslą ir pasakė:

– Lorencai, pamaniau, kad atėjo metas tau įstoti į valstybinę mokyklą. Gana tų privačių turtingų tėčių sūnelių mokyklų. Tau labiau patinka matematika ar istorija?

Akimis permečiau lentynose tvarkingai sustatytus veikalus apie senovės egiptiečius ir babiloniečius.

– Istorija.

Jis patenkintas paplekšnojo man per petį.

– Puiku, vyruti, mudu vienija tie patys pomėgiai. Pamatysi, klasikiniame licėjuje tau patiks.

Pirmą dieną atsistojęs priešais valstybinės mokyklos vartus kone nualpau.

Tai buvo pragaras žemėje. Jame buvo šimtai mokinių. Pasijutau tarsi minioje laukdamas koncerto. Kai kurie buvo daug vyresni už mane. Jiems net augo barzda. Merginos jau turėjo papus. Visi atlėkė motoroleriais ar riedlentėmis. Vieni bėgiojo. Kiti juokėsi. Dar kiti šūkavo. Kai kurie ėjo į kavinę ar iš jos. Vienas vaikinys įsikabarojo į medį ir užkabino ant šakos kažkokios merginos kuprinę, o toji jį apmėtė akmenimis.

Nerimas užgniaužė man kvapą. Atsirėmiau į ap-
rašinėną ir apipaišytą sieną.

Kodėl turiu eiti į mokyklą? Kodėl pasaulis taip
sutvarkytas? Gimsti, mokaisi, dirbi ir miršti. Kas
nusprenė, kad taip teisingiausia? Ar negalima gy-
venti kitaip? Kaip pirmųšėiams žmonėms? Kaip
močiutei Laurai, kuri vaikystėje mokėsi namuose ir
mokytojos atėidavo pas ją? Kodėl aš taip negaliu?
Kodėl jie neduoda man ramybės? Kodėl turiu būti
toks kaip kiti? Kodėl negaliu gyventi vienas kokiam
nors Kanados miške?

– Aš ne toks kaip jie. Mano ego milžiniškas, –
sušnibždėjau, o trys už parankių susikibę dičkiai
stumtelėjo mane it kėglį.

– Dink iš čia, mikrobe.

It apimtas transo medinėmis kojomis nusliūki-
nau į klasę. Atsisėdau į priešpaskutinį suolą prie
lango ir pasistengiau tapti nematomas.

Vis dėlto pasirodė, kad mano maskavimosi tech-
nika priešiškoje planetoje neveiksminga. Grobuo-
nys šioje mokykloje buvo daug labiau išsivystę ir
plėšresni, be to, veikdavo gaujomis. Bet koks neran-
gumas, bet koks neįprastas elgesys buvo išsyk pas-
tebimas ir baudžiamas.

Jie apsupo mane. Išsišaipė iš mano drabužių ir
nekalbumo. Paskui apmėtė kempinėmis.

Meldžiau tėvų pakeisti mokyklą – specialiujų
poreikių ar kurčnebylių mokymo įstaiga būtų ti-

kusi geriausiai. Susigalvodavau šimtus kliaučių likti namie. Nebesimokiau. Klasėje leisdavau laiką skaičiuodamas iki išėjimo iš to kalėjimo likusias minutes.

Vieną dieną likau namie apsimetęs, kad skauda galvą, ir per televizorių pamačiau dokumentinį filmą apie vabzdžius mėgdžiotojus.

Kažkur tropikuose gyvena musė, apsimetinėjanti vapsva. Ji turi keturis sparnus, kaip ir visos musės, bet laiko juos suglaustus, kad atrodytų kaip du. Jos pilvas išmargintas juodais ir geltonais dryžiais, ji turi antenas, išsprogusias akis ir netgi netikrą geluonį. Ji nieko nedaro, yra nekenksminga. Bet atrodydama kaip vapsva varo baimę paukščiams, driežams ir žmonėms. Ji ramiausiai gali įskristi į vapsvų lizdą, vieną pavojingiausių ir akyliausiai stebimų vietų pasaulyje, ir išlikti neatpažinta.

Aš visą laiką klydau.

Štai kaip turėjau elgtis.

Mėgdžioti pavojingiausius.

Ėmiau rengtis taip, kaip rengdavosi kiti. Avėti „Adidas“ sportbačius, mūvėti suplėšytais džinsais ir vilkėti juodu bluzonu su gobtuvu. Nebeskyriau plaukų sklastymu – užsiauginau ilgesnius. Norėjau įsiverti ir auskarą, bet mama neleido. Užtat per Kalėdas dovanų gavau motorolerį. Perkamiausią modelį.

Vaikščiodavau kaip kiti. Plačiais žingsniais. Numesdavau kuprinę žemėn ir dar paspirdavau.

Mėgdžiojau juos atsargiai. Nuo pamėgdžiojimo iki pašiepimo – vos žingsnis.

Per pamokas sėdėdavau suole vaidindamas, kad klausausi, bet iš tiesų būdavau paskendęs savo mintyse, kurdavau fantastines istorijas. Lankydavau ir fizinio lavinimo pamokas, juokdavausi iš kitų mokinių anekdotų, krėsdavau merginoms kvailus pokštus. Porą kartų net atsikirtau mokytojams. Kartą per rašomąjį įteikiau tuščią lapą.

Musei pavyko apdumti visiems akis, ji tobulai įsiliejo į vapsvų bendruomenę. Jie manė, kad aš – vienas jų. Teisingas vaikas.

Grįžęs namo tėvams pasakodavau, kad mokykloje esu visų mėgstamas, prikurdavau man tariamai nutikusią linksmų istorijų.

Vis dėlto kuo toliau vaidinau šią komediją, tuo labiau jaučiausi kitoks. Plyšys, skiriantis mane nuo kitų, vis didėjo. Vienas jausdavausi laimingas, tarp kitų būdavau priverstas apsimitinėti.

Kartais tai mane gąsdindavo. Ar teks visą gyvenimą mėgdžioti kitus?

Atrodė, musė, glūdinti manyje, atskleidžia tiesą. Ji pakuždėjo, kad draugai beregint tave pamiršta, kad merginos piktybiškai tyčiojasi, kad pasaulis už namų slenksčio kupinas nuolatinio varžymosi, savi-valės ir prievartos.

Vieną naktį susapnavau košmarą ir pabudau iš jo rėkdamas. Sapnavau, kad marškinėliai ir džinsai – tai mano oda, o sportbačiai – pėdos. Po kietu it skeletas švarku spurdėjo šimtai vabzdžio kojelių.

Viskas klostėsi daugmaž gerai, kol vieną rytą panorau nors akimirką iš vapsva persirengusios musės tapti tikra vapsva.

Per pertrauką dažniausiai vaikštinėdavau mokiinių sausakimšais koridoriais, dėdamasis kuo nors užsiėmęs – taip niekam nekildavo įtarimų. Paskui prieš pat skambutį atsisėsdavau į suolą ir suvalgydavau gabalėlį picos su sūriu ir kumpiu – tokią visi pirkdavo mokyklos sargo kioskelyje. Klasėje, kaip įprastai, vyko kempinių mūšis. Susidarė dvi komandos ir ėmė mėtytis kempinėmis. Jei kas nors būtų sviedęs į mane, būčiau metęs atgal stengdamasis į nieką nepataikyti, kad nesulaukčiau atsako.

Už manęs sėdėjo Alesija Ronkato. Ji tyliai kuždėjosi su Oskaru Tomaziu ir ant lapelio rašė vardus.

Koks tai sąrašas?

Man turėjo būti nė motais, vis dėlto tas nelemtas smalsumas, kildavęs be jokios priežasties, paskatino mane pastūmėti kėdę atgal, kad nors šį tą nugirsčiau.

– Kaip manai, ar ji išleis? – paklausė Oskaras Tomazis.